

2. Закон України Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин від 14.04.2022 № 2191-IX. Офіційний вісник України. 2022, № 35, ст. 1896

3. Положення про Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 р. № 511. Офіційний вісник України. 2022, № 39, ст. 2094

4. URL: <https://minre.gov.ua/news/rozpochaly-robotu-shche-pyat-regionalnyh-centriv-upovnovazhenogo-zi-znyklyh-bezvisty>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-53>

NASCENCE ADVISORY BODIES IN THE UNITED STATES OF AMERICA AND UKRAINE: COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS

ВИНИКНЕННЯ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ ОРГАНІВ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Krainii P. I.

*PhD in Law,
Assistant Professor at the Department
of Public Law, Faculty of Law
Yuriy Fedkovych Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Крайній П. І.

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри публічного права
юридичного факультету
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Постійна зміна суспільно життя в демократичних країнах впродовж всього ХХ століття відображалась у окремих аспектах функціонування органів публічної влади в частині організації їх взаємодії із суспільством. Утвердження підходу при якому людина та її права є найвищою цінністю стали невід'ємною складовою сучасного адміністративного права. Існуючі впродовж багатьох років погляди про те що лише держава здатна забезпечити належний рівень таких можливостей сьогодні переглядається. І для цього є кілька причин. По-перше, органи публічної влади не завжди готові своєчасно реагувати на ті виклики, які виникають у країні: проведення мітингів щодо підняття заробітної плати, вимоги щодо зміни норм окремих юридичних актів чи

посилення відповідальності за певні дії чи бездіяльність представниками влади, реалізація окремих громадських ініціатив що борються за захист прав окремих категорій осіб. Для вирішення таких ситуацій вкрай необхідний діалог із суспільством. По-друге, спостерігається тенденція активного залучення інституцій громадянського суспільства під час здійснення відповідними органами публічної влади своїх повноважень: від проведення громадських слухань чи обговорень до розробки проектів законів чи інших публічно-владних рішень. По-третє, формуються окремі моделі участі інституцій громадянського суспільства із органами влади: громадські обговорення, діяльність консультативно-дорадчих органів. тощо. По-четверте, така діяльність врегульовується різними за юридичною силою нормативно-правовим актами: від Конституцій до підзаконних актів.

Саме порівняльно-правовий аналіз становлення та розвитку консультативно-дорадчих органів у США та Україні під таким кутом зору буде вкрай актуальним і корисним для оптимізації правового регулювання у даній сфері. Крім цього, євроінтеграційні процеси, які впродовж тривалого часу впливають на систему адміністративного права України та його доктрину, орієнтують на виконання окремих положень, які стосуються розширення права на участь інституцій громадянського суспільства та їх взаємодії з органами публічної влади.

Варто зазначити, що американська правова система, без перебільшення, має сформоване та чітко окреслене адміністративно-правове забезпечення права на участь представників громадськості в різних сферах суспільного життя, де ключову роль відіграють органи публічної влади, які ухвалюють відповідні рішення щодо суспільно значущих питань. У першій половині ХХ століття прийнято ряд документів нормативного характеру, якими так чи інакше створювалися можливості для здійснення американцями діалогу з органами влади.

Законом про Федеральний реєстр 1935 року зроблено доступними офіційні документи установ (агенств), які стосувалися нормотворчої діяльності, відповідних законодавчих ініціатив, повідомлень про збори та інших офіційних дій федеральних державних установ. Федеральний реєстр являє собою щоденний журнал схвалених урядом актів і спосіб залучення людей до вироблення норм шляхом надання публічних коментарів щодо запропонованих змін до правил. Цей закон встановлює судовий контроль за діяльністю агентства [1, р. 457]. Суттєві зміни відбулися наприкінці 1940-х років. Законом про адміністративне судочинство 1946 р. розширено та встановлено єдині вимоги до громадських слухань при ухваленні адміністративних актів [2].

Закон про житло 1949 р. приймався з метою відновлення міст через процедуру громадських слухань шляхом участі громадян у роботі

загальноміських дорадчих комітетів. Ним передбачалось, крім іншого, проведення оновлення житлових кварталів за допомогою реалізації відповідних державних програм. Дорадчі комітети склалися із семи-п'ятнадцяти членів, до складу яких входили лідери громадськості у відповідних містах [3].

Разом із цим, нормативним актом, який переніс питання участі представників громадськості на вищий рівень став Закон Федерального дорадчого комітету 1972 р. яким передбачалось утворення дорадчих рад громадян в межах федерального уряду та встановлювалось відповідне заохочення до такої участі. Закріплена у ньому юридична основа сформувала механізм забезпечення участі громадськості під час прийняття відповідних рішень органами влади на різних рівнях (федеральному або місцевому). У ньому робиться особливий наголос на проведенні відкритих зборів, залученні громадськості, звітності та створенні консультативно-дорадчих органів [4].

Можемо констатувати що у США сформувалася вже традиційна система нормативних основ, якими забезпечується можливість представників громадськості долучатися до процесів ухвалення відповідних рішень органами публічної влади, незалежно від того, у якій сфері такий орган здійснює свою діяльність. Традиція залучення громадськості до вказаних процесів тісно пов'язана особливістю американського федералізму, який надає значну автономію в ухваленні рішень на рівні штатів, округів тощо. Фактично, діяльність консультативно-дорадчих органів стала новою правовою формою забезпечення такої участі, а відповідне законодавство, яке було прийнято під час серйозних соціальних змін у країні, зумовили зміну ролі самого громадянського суспільства.

Україна проходить подібний шлях створення відповідної системи консультативно-дорадчих органів. Попередня радянська традиція не залишала місця вільнодумству, участі громадян у прийнятті відповідних рішень державними органами. До того ж, етатистська концепція держави жодною мірою не допускала долучення до її здійснення громадськості. Саме з такою «спадщиною» Україна проголосила свою незалежність.

Прототипом консультативно-дорадчих органів стала Рада промисловців і підприємців України при Кабінеті Міністрів України. Її адміністративно-правовий статус визначався Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 березня 1993 року № 210 [5]. Суттєву роль у даних процесах відіграла схвалена Указом Президентом України Концепція адміністративної реформи в № 810 від 22 липня 1998 року (далі – Концепція) зміст якої визначався у наступному положенні: «... з одного боку, у комплексній перебудові

існуючої в Україні системи державного управління всіма сферами суспільного життя. З іншого – у розбудові деяких інститутів державного управління, яких Україна ще не створила як суверенна держава» [6].

На сьогоднішній день, основним підзаконним юридичним актом, яким забезпечується право на участь громадськості у прийнятті рішень органами влади є Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», якою здійснюється правове регулювання діяльності громадських рад при органах виконавчої влади [7].

Отже, на відміну від США, у яких є значний досвід забезпечення права на участь у здійсненні управління державними справами через залучення громадян, представників інституцій громадянського суспільства, українська правова наука лише знаходиться на етапі активного вивчення окремих аспектів функціонування таких органів. Спільним знаменником, який поєднує як США так і Україну щодо надання права суспільству долучатись до процесів прийняття відповідних рішень органами публічної влади, є віднесення їх до демократичних країн зі сталим розвитком громадянського суспільства та створеною системою органів публічної влади, яка, в першу чергу, забезпечує необхідний рівень прав і свобод людини та громадянина.

Література:

1. Strange J. H. The Impact of Citizen Participation on Public Administration. *Public Administration Review*. 1972. Vol. 32. p. 457–470. URL: <https://doi.org/10.2307/975015> (date of access: 13.05.2023).
2. Federal Administrative Procedure Act. *The Climate Change and Public Health Law Site*. URL: https://biotech.law.lsu.edu/courses/study_aids/adlaw/ (date of access: 18.05.2023).
3. Hallman Howard W. Federally Financed Citizen Participation. *Public Administration Review*. 1972 32 (September-Special Issue):421-427.
4. Federal advisory committee act. Bureau of Educational and Cultural Affairs / Promoting Mutual Understanding. URL: <https://eca.state.gov/files/bureau/faca.pdf> (дата звернення: 17.05.2023).
5. Про створення Ради промисловців і підприємців України при Кабінеті Міністрів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 березня 1993 р. № 210. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.05.2023).
6. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98 : станом на 28 трав. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text> (дата звернення: 17.05.2023).

7. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Каб. Міністрів України від 03.11.2010 р. № 996 : станом на 15 верес. 2022 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-p#Text> (дата звернення: 13.05.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-54>

**ADMINISTRATIVE PROCEDURE:
ISSUES OF THEORY AND PRACTICE**

**АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА:
ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ**

Lozovska A. M.

*1st-year student
Yuri Fedkovich Chernivtsi
National University
Chernivtsi, Ukraine*

Лозовська А. М.

*студентка I курсу
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Демократизація суспільства, проведення реформ та початок орієнтації України на вступ до Європейського співтовариства, з його певними вимогами та стандартами до системи управління та законодавства, зумовлюють необхідність масштабного реформування системи адміністративної сфери, що орієнтована на надання послуг та побудову взаємовідносин з громадськістю. Проведення низки реформ, в тому числі і адміністративної, неможливі без реформування адміністративного законодавства, адже реформи спрямовані на зміцнення довіри населення до державних органів та на підвищення якості наданих ними послуг. З цієї причини доречно звернути увагу на питання вдосконалення нормативного регулювання адміністративних процедур, яке неможливе без розуміння суті теорії та застосуванням їх на практиці.

Сучасний стан надання адміністративних послуг характеризується багатьма недоліками. Окремі проблеми зумовлені недосконалим законодавством, яке не завжди враховує потреби та інтереси приватних осіб при регулюванні їх відносин з адміністративними органами (наявність необґрунтованих видів адміністративних послуг; «подрібнення» адміністративних послуг на окремі платні послуги; проблеми доступу до інформації, необхідної для отримання адміністративних послуг тощо) [1].